

Romano hangos

13,

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 13 • ČÍSLO 12 • VYŠLO 8. ZÁŘÍ 2011

zprávy

Ohlédnutí za časem prázdninově pietním

HODONÍN U KUNŠTÁTU – Na místě bývalého cikánského sběrného tábora se 21. srpna uskutečnil pietní akt za účasti ministra školství Dobeše, jeho náměstkyně Bartoňové a dalších asi 60 hostů. Před 68 lety bylo odtud asi 750 posledních vězňů transportováno do Osvětimi. Vzpomínková akce začala nejdříve v Černovicích u Hodonína mši v kostele, umístěného na hřbitově, u jehož obvodové zdi bylo pohřbeno bez křesťanského obřadu 73 dětí romských vězňů.

BRATISLAVA – Ministerstvo sociálních věcí Slovenské republiky navrhlo rozdávat nejchudším lidem antikoncepci nebo jim umožnit bezplatnou sterilizaci. Vyvolalo tím vlnu kritiky představitelů koalice i nevládní organizace Fórum života, stejně jako vládních křesťanských demokratů. Úřad připustil, že je od návrhu připraven odstoupit. Argumentuje však, že na Slovensku existuje asi 700 komunit představujících nejméně 2000 lidí žijících ve špatných sociálních podmínkách. V některých rodinách je i deset dětí a rodiče se o ně nedokáží postarat.

KARVINÁ – Ghetto zvané Vagonka se likviduje. Pokusy opravit domy končily pokračováním jejich devastace. Radní tudíž rozhodli komplex srovnat se zemí a prostor využít pro průmyslovou zónu. Dřívější obyvatelé, kteří platili nájem, už bydlí v nově přidělených bytech. Nepodařilo se přesně zjistit, co se stalo s těmi, kteří měli dluhy na nájem. Vagonka se během demolice stala terčem rabování neznámých individuí, kteří zřejmě zde dříve nebo poblíž bydleli.

(www.romea.cz, LN, kh)

HODONÍN U KUNŠTÁTU – Už se to tak stalo, že čas prázdnin v srpnu je také časem, kdy před léty se stal svědkem událostí smutných až osudových.

Jednou z nich byl 21. srpen 1943, kdy z tzv. cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu bylo odsunuto posledních bezmála 750 romských vězňů do Osvětimi, žen, mužů, starců a dětí.

Druhou tou událostí byl 21. srpen 1968, kdy nás spřátelená vojska přepadla a na 20 let nás zbavila svobody. Co zbavila: zmařila šanci na svobodu, protože před tím jsme ji také neměli nejméně 20 let.

Tu dobu trávím se svými vnoučkami na chalupě pod Kralickým Sněžníkem, a tak vždy na ten den sjíždím dolů, na místo pietního

Foto: Muzeum romské kultury, Lenka Grossmannová

aktu. Také tentokrát. Považte: kdy se vám zdaří a kolikrát v životě se lze setkat s ministrem školství, který i se svou náměstkyní poctí tento jindy celkem jen kabinetní úkon několika informovaných. Tentokrát to byl Josef Dobeš a Eva Bartoňová.

Přihodilo se několik situací, hodných zaznamenání. Nemíním nikterak snižovat vážnost pietního aktu několika humornými postřehy. Ty však mohou přispět k odlehčení události, jež stály v pozadí v rámci politického boje, k němuž zavalil příčinu fámulus Josefa Dobeše, který zrovna zaujímal vedlejší funkci personálního náměstka na zmíněném ministerstvu k veliké nelibosti politického spektra napříč koalicí i opozicí pro své

patologické fašistoidní názory. Sám jsem přispěl k celostátní diskuzi o těchto sporech a doporučil panu mistrovi odstoupit, což jistě zaznamenal. A nyní tedy mu stojím tváří v tvář!

Pietní akt byl zahájen mší v kostele v Černovicích, který stojí na hřbitově, u jehož zdi bylo pochováno 73 nešťastně zemřelých dětí romských vězňů. Tedy stejně jak bylo tehdy ve zvyku pochovávat neznabohy jen tak bez církevního obřadu do hromadného hrobu. Teď tedy, po 68 letech, se místní fara omluvila za tehdejší neomalenost touto mší, jak alespoň doufám, neboť to byla mše za romské oběti.

Musím přiznat, že pan ministr mne velmi přátelsky přivítal, osob-

Pokračování na str. 6

z obsahu

I ve Finsku žijí Romové

V Muzeu romské kultury vystoupily Hilja Grönfors a Katarina Lillquist

strana 2

Proti násilí, kriminálnímu i rasistickému

Aktivisté chtějí utlumit konflikt

strana 3

K etnizaci chudoby

Albina Schwartzová netradičně

strana 4

O království chudoby

Naše nová přispěvatelka Denisa Danielová se představuje

strana 7

Šarlota Filová: Rom má o manželce tradiční představy

Výrostla na malé vesničce kousek od Brna. Ale tato Romka z „malé vesničky“ je jako ryba ve vodě na řadě „velkých akcí“ v Brně. Šestadvacetiletou Šarlotu Filovou znají příznivci multi-kulti uměleckých žánrů z pódia jako moderátorku a tanečnici. Podle svých slov žije v klidné, šťastné a veselé domácnosti s přítelem a kocourem v Brně. Od malička zbožňuje tanec, hudbu, knihy, kočky a nově se věnuje počítačům a kolu. Nás toho ale zajímalo víc...

Většinou u Romů začínáme při rozhovoru u rodiny...

Jistě. Takže rodiče jsou oba z Moravy. Prarodiče potom ze Slovenska a Brna. Představím pouze úzkou rodinu, jelikož nás je mnoho.

Začnu maminkou Helenou. Pracuje od svých 18 let v kuchyni. Věnuje se zejména studeným specialitám a rautům. Mezi brněnskou cateringovou společností je její práce známá a troufám si říct, že nejen tam. Tatínek Miroslav pracuje též od mládí, ale ve stavebnictví. Krom našeho domu toho už postavil spoustu. Mám pouze jednoho sourozence, a to bratra Mirka. Ten mě předběhl a sám je tatínkem dvou krásných dětí – Nelly a Maxima. Nesmím opomenout také jeho manželku Denisu.

Doma jste používali romštinu nebo jen češtinu?

Rodiče na nás doma romsky nemluvili. Doma se hovořilo česky. Od malička jsme žili jako každá druhá

rodina v Česku, jen s tím rozdílem, že na oslavách se nás sešlo vždy mnoho. Vzhledem k velikosti širší rodiny máme s bratrem romštinu „naposlouchanou“ z oslav, ale sami ji nepoužíváme. Já za sebe mohu říct, že se cítím mnohem komfortněji v angličtině, němčině nebo chorvatštině. Pokud na mě někdo hovoří romsky pomalu, tak i rozumím, ale nemluví. Je to pro mě až pátý jazyk. Častokrát se mi stalo, že mi dříve „naběhlo“ slovíčko v chorvatštině nebo slovenštině než v romštině.

Jak vypadalo vaše dětství? Tedy kamarádi, škola, okolí...

Jak jsem již zmínila – prostě klasická domácnost. S bratrem jsme cho-

Pokračování na str. 4 a 5

zaznamenali jsme

BUDAPEŠŤ – Sociologové v Maďarsku varují před vznikem ghatt pro dlužníky, kteří by nebyli schopni splácet úvěry za bydlení. Lacině a nouzové příbytky pro ně se začaly objevovat v obci Ócsa u Budapešti, kde vyrostlo během tří měsíců 20 až 30 domů lehké konstrukce s desítkami sociálních bytů pro 300 rodin. U domů mají být malé zahrádky, kde by si lidé mohli vypěstovat zeleninu. Starosta obce Károly Bukodi vyjádřil obavu, že pro Ócsu bude náhlý nárůst obyvatel velkým problémem. Sociolog Gyorgy Csepely řekl, že stavba ghetta pro dlužníky se podobá tomu, co bylo součástí goebbelsovské propagandy.

PRAHA – Zaměstnaných na černo přibývá. Nelegální zaměstnání známé jako „švarc“ systém je v ČR stále populárnější. Stát tím přichází o 5 až 10 miliard ročně. Inspektoři úřadů práce provedli během června a července 5 000 kontrol a uložili 325 pokut za více než 4,5 milionu korun. Nejvíce nelegálních pracovníků se vyskytuje v pohostinství, ubytování, stavebnictví a zemědělství.

PRAHA – Vládní zmocněnkyně pro lidská práva Monika Šimůnková poskytla MFD rozhovor, který vyšel 27. srpna. Paní zmocněnkyně se přiznala konečně, že nechce být jako Kocáb. Zbyněk Petráček z Lidových novin téhož dne připustil v narážce na pasivitu paní zmocněnkyně: „Zlatý Kocáb, řekneme si při srovnání se Šimůnkovou.“

PRAHA – V srpnu vyšla kniha fotografií známého fotografa Josefa Koudelky nazvaná Cikáni. Jedná se o kompaktní celek, který vznikl dlouhá léta, a nyní se tedy dočká zveřejnění. Kniha vychází v nakladatelství Torst a také ve Velké Británii, USA, Španělsku, Francii, Itálii a v Německu.

PRAHA – V srpnu začala na pokračování vycházet v Lidových novinách „cikánská rapsodie“, která líčí válečné osudy Roma Josefa Serinka, vězně tábora v Letech u Písku. Odtud uprchl a stal se členem partyzánského oddílu, který působil hlavně na Vysočině. (www.romea.cz, LN, kh)

Přijďte se podívat na Dvacáté století

BRNO – **Moje 20. století** – tak zní název prvního ročníku brněnského festivalu svobody proti totalitě. Jeho prioritou je netradiční propojení svědectví pamětníků dvou totalitních systémů 20. století s divadelním představením, hudbou, výstavou či poezií.

To vše v kavárenském prostředí u piva či kávy. Kavárna Trojka na Dominikánské ulici, známá právě svým bohatým kulturním programem, se tak od září do listopadu stane dějištěm několika na sebe navazujících programů nabitých předními umělci i nezávislou brněnskou scénou. „Pro návštěvníky jsou připraveny čtyři komponované večery, jejichž cílem je zprostředkovat zejména mladé generaci naše moderní dějiny a upozornit na význam a hodnotu svobody,“ říká organizátor akce Michal Doležel. Mezi hosty festivalu nebudou chybět režisérka Olga Sommerová, básník Ivan „Magor“ Jirous, písničkářka Dáša Vokatá, John Bok či Iva Bittová. Na své 20. století pak zavzpomíná předseda Židovské obce Brno Pavel Fried, plukovník ve výslužbě a někdejší pilot 310. stíhací perutě Emil Boček a bývalý politický vězeň z 50. let Zdeněk Krivka. Jednotlivé večery obohatí brněnská divadla Kufr, Feste a Líšeň či prostějovská kapela Létající rabin.

Zahajovací večer se uskuteční 26. září od 18:00 v kavárně Trojka, kde bude za přítomnosti režisérky Olgy Sommerové odstartován nově vzniklý festival. Pro další informace sledujte internetové stránky www.moje20století.cz. (red)

Romové z Finska? Míň temperamentu

BRNO – Asi třicetka lidí se přišla seznámit 30. srpna večer do Muzea romské kultury (MRK) s životem v Česku málo známých Romů z Finska. Tu jim zprostředkovala především romská zpěvačka Hilja Grönfors několika severskými baladami a režisérka Katarina Lillquist, která zde představila svůj dokumentární snímek This land is not my land. K vidění byly též romské oděvy z tohoto regionu. Večer moderovala zastupující ředitelka MRK Jana Poláková, poté následovala beseda.

Kulturní večer celkem úsměvně ilustroval rozmanitost a šíři různých větví a podskupin romské populace. Hilja Grönfors, finská Romka, ovšem se švédským jménem, vystoupila s repertoárem velmi odlišným od temperamentních představení balkánskými a jižními vlivy inspirovaných romských umělců.

Spíš převzaté finské lidové písně příliš nezaujaly romskou mládež, která vystoupení asi v polovině opustila, do konce vytrvali spíš neromští zájemci a profesionálové zabývající se romskou kulturou. (pp)

Foto: Muzeum romské kultury, Lenka Grossmannová

I nám jde o společné soužití

BŘECLAV – Ve čtvrtek 25. srpna se v dolním sále brěclavského evangelického kostela a v přilehlém parku na Náměstí Svobody uskutečnila akce nazvaná Ruku v ruce – Vast vasteha.

Občanské sdružení IQ Roma servis pořádá tuto akci za spoluúčasti klientů sociálních služeb, které organizace v Břeclavi poskytuje. Jejím cílem je přispět ke zlepšení vzájemných vztahů mezi romskou menšinou a většinovou veřejností v Břeclavi.

Vystoupilo zde brněnské divadlo Líšeň s představením Paramisa – Chytrý hloupý Rom, taneční skupina Bengas a člen hudební skupiny Gypsy Morava Jaroslav Polák.

Na své si přišli dospělí i děti – kromě divadelního představení byly pro děti připraveny herní a sportovní aktivity a pro dospělé pak veřejná debata na téma Bezpečná lokalita – bezpečné bydlení, projekt, jenž město chce realizovat v domě Na Zahradách – informace, fámy, koncept projektu. Tato beseda je reakcí na události spojené se sestěhováváním romských nájemníků do obecního domu Na Zahradách, proto hostem besedy byl i místostarosta Luboš Krátký.

Sociální pracovnice IQ Roma servisu Romka Alena Gronzíkova k tomu říká: „Nechceme si zvykat na to, že bude neustále docházet kvůli nedostatečné informovanosti

občanů, ať už Romů či Neromů, ke zvyšování protiromských nálad kvůli paušalizaci Romů jako kriminálků a vybydlovačů bytů, kteří těží ze sociálních dávek. Přáli bychom si, aby se Romové stali součástí této společnosti a problémy jsme začali řešit společně. Snažíme se vzájemně odbourávat zažitě předsudky o Romech. Vždyť nám všem jde o jedno: a to je společné soužití, ať už se jedná o tzv. brěclavský Bronx nebo jinou lokalitu v Břeclavi. Pojďme se naučit se vzájemně respektovat.“

Karolína Rejlková

Vedoucí pobočky

IQ Roma servis v Břeclavi

(karolina.rejlkova@iqrs.cz).

Dobrovolnice z klubu Brána přišly pomoci do Maďarska

BRNO – Dvě klientky, navštěvující klub Brána při středisku Drom, se v červnu zúčastnily Evropské dobrovolné služby v rámci programu Mládež v akci. Strávily tak víc než měsíc v prostředí maďarské organizace The Artists of Life Association.

Tam společně s přibližně dvanáctičlennou skupinkou mladých lidí z celé Evropy pomáhaly jako dobrovolnice v různých projektech zaměřených na pomoc místní komunitě.

„Navštívily jsme různá místa v Maďarsku, organizovaly jsme tábor pro děti z dětského domova a pomáhaly jsme na stavbě ekologických budov na jihu Maďarska,“ vzpomíná jedna z účastnic. „Poznaly jsme lidi z Německa, Lotyšska a Itálie, výborně jsme si rozuměly taky s místními dětmi z dětského domova,“ dodává druhá.

V rámci dobrovolné služby pracovali účastníci společně za jídlo a ubytování na různých místech v Maďarsku, volné dny pak mohli využít k poznání země. Komuni-

kačním jazykem výměny byla angličtina. „Zpočátku bylo pro mě těžké bavit se s ostatními anglicky nebo maďarsky, někdy jsem se cítila nepříjemně, když jsem nevěděla, co si ostatní povídají. Postupně se to však zlepšilo a víc jsem pak rozuměla i sama mluvila,“ vzpomíná jedna z dobrovolnic na problémy s jazykovou bariérou. „Na začátku bylo pro mě těžké vycházet se všemi lidmi, protože každý je jiný. Bylo mi i smutno po mé rodině, pak jsem však vůbec nechtěla jít domů,“ dodává druhá.

„Myslím si, že holky se hodně zlepšily v angličtině a celkově v komunikaci s druhými lidmi. Dokázaly se o sebe postarat a vyzkoušely si fungování v naprosto jiném prostředí, než na jaké jsou zvyklé. Zvládly to celé na jedničku!“ „Chtěli bychom je teď i více zapojit do organizace aktivit, které pořádá klub Brána. Dokázaly, že mají na to, aby se podílely na práci pro ostatní děti v lokalitě,“ říká kontaktní pracovnice klubu Brána, která dobrovol-

nice v Maďarsku na začátku služby provázela kvůli překládání z angličtiny.

Zapojení se do dobrovolnické služby přineslo dvěma brněnským dobrovolnicím i jiný pohled na jejich vlastní budoucnost a aktivity, které mohou samy vyvíjet. „Mám teď plán, že pojedou sama do Maďarska navštívit lidi, které jsem tam potkala,“ říká jedna z nich.

Evropská dobrovolná služba umožňuje mladým lidem zapojit se individuálně nebo ve skupinách do dobrovolnických projektů konaných v zemích EU a v partnerských zemích. Projekty v délce 2 až 12 měsíců jsou zaměřeny na kulturu, děti a mládež, sport, sociální péči, umění, ekologii. Cílem Evropské dobrovolné služby je rozvoj solidarity a tolerance mezi mladými lidmi.

Martina Kánská

Kontaktní pracovnice klubu Brána

(martina.kanska@drom.cz).

Anna Krchnavá

Kontaktní pracovnice klubu Brána

(anna.krchnava@drom.cz).

Tak nám to paní zmocněnkyně nakonec přece jenom pověděla

V rozhovoru redaktora MFD Jiřího Kubíka z konce srpna se zmocněnkyně pro lidská práva Monikou Šimůnkovou jsme se konečně dověděli, jak si paní zmocněnkyně představuje ochranu lidských práv. Do této doby jsme si to jen mohli domýšlet, i když jeden markantní náznak tu byl již před nějakým krátkým časem. Ale o tom až za chvíli.

Dozvěděli jsme se tedy, že paní zmocněnkyně nechce být jako její předchůdce Michael Kocáb a že chce být více úředníkem, hlavně proto, aby byla méně vidět. Ty dvě věci souvisí, protože právě Michael Kocáb byl více vidět a tím také snad nepřímou mohlo přispět k negativnímu vnímání Romů ve veřejnosti. A to paní zmocněnkyně nechce a tudíž nechce být ani viděna. Tedy přiznám se, že mi právě tohle připadá jako poněkud násilná konstrukce, ale budíž. Paní zmocněnkyně nějak „pádně“ musí zdůvodnit svoji dosavadní pasivitu, která je faktem dosti viditelným, ať už tedy chce nebo nechce.

Udajně svými mediálními výstupy Michael Kocáb dosáhl toho, že majoritní společnost začala Romy vnímat jako ty, kterým je nutno jenom pomáhat. Nejsem si sice vědom toho, jak mediální výstupy nutně musí souviset s lichým vnímáním Romů, ani toho, že by zrovna tohle měl Kocáb v programu – a to vím celkem informovaně, protože jsem jednu dobu pracoval docela blízko něho.

Proč by ale mělo být chybou společnosti, kdyby přijala úzus pomáhat Romům, proti nimž se provinila staletou porobou? Tady je asi hlavní nepochopení role zmocněn-

kyně lidských práv v pojetí Michaela Kocába a Moniky Šimůnkové. Nespočívá pouze v otázce, zda Romům má společnost pomáhat či nikoliv, ale s celkovým komplexním přístupem vůči této problematice. O způsobu řešení můžeme vést diskuzi. Musí však být vedena se znalostí problematiky, vycházet z historických zkušeností a profesionálních doporučení a závěrů, které předpokládají komplexní řešení. To se stále neděje, viz poslední události ve Šluknovském výběžku, které jsou charakteristické nepochopením právě takového profesionálního způsobu řešení a utápějí se v nesmyslných davových shromážděních.

Už sama okolnost, že paní zmocněnkyně chce být spíše úředníkem než čímkoliv jiným, to ale nevíme čím, svědčí i o naprostém nepochopení této funkce. Být zmocněncem pro lidská práva rozhodně neznamená být ouřadou a utápět se v tisíci administrativních záležitostech, které člověka zcela umocí a zbaví ho jakéhokoliv soudného uvažování. To právě paní zmocněnkyně dělá nejméně 14 hodin denně a nepochybně má pocit, že už více dělat nemůže. Ve skutečnosti však nečinila nic podstatného.

Michael Kocáb byl skutečně zapáleným ochráncem lidských práv a dělal to s nasazením i proti mínění veřejnosti a hlavně proti názorům nejrůznějších vládních autorit. Proto nemohl ve funkci zůstat. Neříkám, že vše, co dělal, bylo správné, ale to je lidský přístup a on jistě pracoval metodou zpětné vazby a nápravy případné chyby. Nechtěl být úředníkem a ani jím nebyl. Dě-

lal porady v užším kruhu, zjistil názory na řešení, rozdělil úkoly a pak se soustředil na jejich prosazování i v médiích. Přece není žádným tajemstvím, že celý problém spočívá v nepochopení společnosti, jak problematiku lidských práv v souvislosti s Romy řešit a prosadit se proti pravičákům nejrůznějšího druhu, kteří prohlašují, že Ústava a soudy jsou dostačujícími nástroji pro ochranu lidských práv i v České republice. V zemi, kde právo a justice jsou v těžké krizi! To neplatí ani ve vyspělých demokraciích a práva se člověku dostane jen s největším úsilím a bez podpory silnější občanské společnosti, která v sobě zahrnuje všechny ty nežadané instituce nevládní, občanské a lidskoprávní (to jsou ty -ismy páně prezidenta), by práva nikdy nebylo dosaženo.

Na závěr budu docela konkrétní. Paní zmocněnkyně přijala do svého týmu lidskoprávní sekce Matyáše Zrna, jednoho z blízkých spolupracovníků premiérova poradce Romana Jocha, tedy člověka, který proslul tím, že Ústavu pokládal za dostačující nástroj ochrany lidských práv. Svěho času proti němu protestovala, marně, celá nevládní sféra. Nyní tedy mají oba zmínění pánové možnost pracovat a ovlivňovat bezprostředně vládní sekci lidských práv zevnitř. A to už zcela bez protestů. Není třeba pochybovat o tom, jak tato sekce bude skutečně ochraňovat lidská práva v zájmu těch, kteří to nejvíce potřebují. Paní zmocněnkyně může přihlížet a věnovat se zvýšeným úsilím úřední agendě. Bůh ji pomoz!

Karel Oswald

Petice proti rasovému násilí v ČR

My občané České republiky, občané romské menšiny žijící na území ČR jako jednotlivci, rezolutně odmítáme jakékoliv projevy rasové a jiné formy násilí, ať je páchána jakoukoliv stranou či skupinou obyvatel, ať už se jedná o tzv. mačetový útok či útok v Rumburku ze strany romské skupiny směrem k majoritní části populace. Tímto se rezolutně od takovýchto činů distancujeme a žádáme současně Policii ČR, aby v obou případech provedla velmi důsledná šetření. Zároveň se obracíme na ministra vnitra vlády ČR s žádostí, aby kladl značný důraz na své podřízené (policijní komisaře) a apeloval na jejich profesionalitu při vyšetřování. Dále žádáme, aby byla po ukončení vyšetřování obou výše zmíněných incidentů uspořádána tisková konference, na které Policie ČR v Rumburku jasně sdělí závěry vyšetřování.

Tímto současně apelujeme na vládu ČR a jednotlivé ministerstva, zejména na jednotlivé odbory zabývající se romskou integrací, aby jasně definovaly své kroky k řešení romské otázky v ČR a sebekriticky zhodnotily svou dosavadní

činnost, neboť současný stav dokazuje, jak špatně je problematika romského začleňování z centrální úrovně řešena. Umělé vytváření ghett ve Šluknovském výběžku je jasným důkazem toho, že místní samospráva nedisponuje dostatečným mechanismem a prostředky pro to, aby situaci pružně vyřešila.

Dále apelujeme na Radu vlády pro záležitosti romské komunity a na Radu vlády pro otázky národnostních menšin, aby k oběma násilným událostem zaujala své stanovisko a definovala tak své postavení poradního orgánu vlády České republiky a tím i svou váhu jako poradního orgánu podílejícího se na koncepci začleňování národnostních menšin v rámci ČR.

Jako občané velice početné národnostní menšiny obyvatelstva jsme silně znepokojeni posledními událostmi a není nám lhostejné, jak vypadá soužití v naší společnosti. Obě události v nás samotných vyvolávají odpor, neboť jakékoliv formy násilí páchané jakoukoliv stranou jsou v rozporu s naší identitou.

Zároveň tímto vyjadřujeme znepokojení i nad současnou ekono-

micko-sociální reformou, která má a nadále bude mít silně negativní dopad na jakékoliv skupiny sociálně slabé, bez rozdílu na barvu pleti a původ. Aktuální vyhodnocení situace, včetně extremistických projevů, jsou důkazem toho, že situace je alarmující. Je známo, že sociální napětí s sebou nese napětí celospolečenské, včetně všech negativních projevů, tzn. také zneužití jinými ve svůj vlastní prospěch.

Shora uvedené excesy jednotlivců mají velice negativní dopad na komunitu jako celek a tím pádem se přímo dotýkají toho, jak jsou Romové ve společnosti nyní vnímáni. Nelze uplatňovat atribut kolektivní viny, stejně tak jako nelze slepě ospravedlňovat násilí v rámci pocitu sounáležitosti.

Drahomír Radek Horváth

Nezávislý novinář, publicista, projektový asistent.

Václav Zástěra

Projektový koordinátor

Štefan Tišer

Předseda Sdružení Romů

a národnostních menšin

Plzeňského kraje, člen Rady vlády pro národnostní menšiny v ČR.

komentář

Hola, škola začíná!

KAREL HOLOMEK

Věčný koloběh života opakující se s neúprosnou pravidelností. Dětem skončily prázdniny a začíná škola. Co asi přinese nový školní rok?

Bývá pravidlem, že školní rok zahajuje ministr školství a děti ho nábožně poslouchají prostřednictvím školního rozhlasu. Ministr jak ministr, říkají si děti a je jim to celkem fuk. Pravděpodobně se s ním většina dětí nikdy nesejde a až budou dospěli, on ministrem už dávno nebude.

Přece však! Ten ministr je trochu jiný než ti dřívější. Pokud to děti nevnímají, učitelé určitě vědí nebo v horším případě tuší: to je ten ministr, co u sebe zaměstnal „starého fašouna“. A oni, učitelé, učí v hodinách dějepisu, že fašismus byla ideologie, která vedla k hrůzným koncům, na kterou doplatily stamiliony lidí. Jak se s tím vyrovnat?

Nijak, řekl bych. Svět jede dál a škola určitě taky! Jen si člověk udělá závěr pro sebe, který nemusí být zrovna lichotivý pro pana ministra.

I to je ovšem nová věc. Vzpomínám na svá školní léta a dny, kdy jsem na začátku školního roku poslouchal ve školním rozhlase pana ministra. Bylo to pro mne nedosažitelné božstvo

A já věděl, že co on řekne, platí jako slovo boží. Možná, že i tehdy učitelé mohli mít vůči tehdejšímu ministrům kritický názor, ale rozhodně se s ním nešířili. To už dnes taky neplatí!

I vrabci na střeše si cvrlikají, že pan ministr Dobeš je neprůstřelný a svého „fašouna“ si pěstuje proti celému světu.

Ale škola bude pořád a děti se budou učit o tom, jak by svět měl v té nejlepší formě existovat dál a dál. Bez ohledu na ministra a politiky. A to je dobře a je to taky jedna z našich jistých nadějí, že vše bude v pořádku. Tedy – pokud se ty děti budou dobře učit. A to jim přeju z celého srdce a radím, aby se činily seč mohou. Budou to potřebovat víc, než jsme potřebovali my, kteří to už máme dávno za sebou.

To, jak se budou učit, je jediná spravedlnost, na kterou nemá vliv nikdo a záleží jen na nich. Stížnosti, že škola není vůči všem spravedlivá, nejsou v tomto smyslu oprávněné. Zapomeňte na to, že byste si někdy v budoucnosti mohli stěžovat na školu a vinit ji z případného neúspěchu. To berte taky jako novou věc. Vše záleží a vždy bude záležet jen na vás!

co na to naše právnička?

Tentokrát se vrátíme k výkladu novely občanského zákoníku v oblasti nájemního práva a budeme se zabývat i nadále výpovědí, kterou je pronajímatel oprávněn podat pouze s přivolením soudu.

Ustanovení § 711a odstavec 3 má nově toto znění: V případě výpovědi dané z důvodů uvedených v odstavci 1 je pronajímatel povinen uhradit nájemci nezbytné stěhovací náklady, pokud nedojde k jiné dohodě. Oproti původnímu znění došlo k drobné změně a byla vypuštěna citace označení důvodů, ve kterých povinnost uhradit nezbytné stěhovací náklady byla. Po vyjmutí výpovědního důvodu, který se týkal služebních bytů, pozbyla citace na významu, protože ve všech případech výpovědi podle prvního odstavce § 711a povinnost nahradit nájemci nezbytné stěhovací náklady je. Novela ruší odstavec č. 4 § 711a, pro úplnost výkladu tématu uvádíme následně doslovné znění čtvrtého odstavce: Jde-li o byt zvláštního určení nebo o byt v domě zvláštního určení, lze vypovědět nájem podle odstavce 1 jen po předchozím souhlasu toho, kdo svým nákladem takový byt zřídil, podílel se na jeho zřízení, nebo jeho právního nástupce. Pokud byl byt zvláštního určení zřízen ze státních prostředků nebo stát na jeho zřízení přispěl, lze nájem vypovědět jen na základě předchozího rozhodnutí příslušného úřadu.

Odstavce 5 a 6 § 711a se označují jako odstavce 4 a 5.

Nový odstavec 5 § 711a zní:

Má-li nájemce právo na bytovou náhradu, je povinen byt vyklidit do 15 dnů po zajištění odpovídající bytové náhrady.

Přistupujeme k ustanovení § 712, které upravovalo a upravuje právo na bytovou náhradu. Pro závažnost materiálu uvedeme postupně doslovné znění tohoto ustanovení po novele.

§ 712, bytové náhrady:

/1/ Bytovými náhradami jsou náhradní byt a náhradní ubytování.

/2/ Náhradním bytem je byt, který podle velikosti a vybavení zajišťuje lidský důstojné ubytování nájemce a členů jeho domácnosti. Skončí-li nájemní poměr výpovědí pronajímatele z důvodů podle § 711a odst. 1 písm. a), b) a c), má nájemce právo na náhradní byt, který je podle místních podmínek zásadně rovnocenný bytu, který má vyklidit (přiměřený náhradní byt). Soud může na návrh pronajímatele z důvodů zvláštního zřetele hodných rozhodnout, že nájemce má právo na náhradní byt o menší podlahové ploše než vyklizovaný byt.

Změna ve druhém odstavci se týká pouze bytů služebních, beze změny zůstává bytová náhrada u zbývajících výpovědních důvodů pro pronajímatele, kde je nezbytné přivolení soudu.

JUDr. Ludmila Krátká

Autorka je advokátka (AK Příkop 2a, Brno,

e-mail: ludmila.krátka@seznam.cz, tel.: 731 479 587).

www.romea.cz

Romský informační portál

Nový Bor: Svině bílý a etnizace chudoby

Do lesa sviní, což má být původní keltský význam názvu Sudety, míří policejní těžkooděnci. Bandy násilníků tam totiž mávají mačetami a vylamují dveře domů. O násilnicích média referují jako o nepřizpůsobivých (byť úřední norma zní nepřizpůsobení), migrantech, přistěhovalcích, menšině (či minoritě) nebo přímo Romech, cigánech, (c)Cikánech, pauperizovaných či sociálně vyloučených. O napadených pak nejčastěji jako o majoritě, bílých, Čechách, někdy pak jen jako o mladících, starousedlících či štamgastech. Těm násilníci nadávají do bílých sviní a nandávají to bílým hlavám. Tedy těm, čím byli po staletí pro cikány gádžové a koho česká romská média překřtila novotvarem etničti Češi. To pak vlastně znamená, že může být i neetnický Čech. A to je v lese sviní radostná zpráva. Protože neetnickými Čechy bychom se pak mohli stát všichni. Koneckonců, když v lese potkáme divočka, tedy sviní černou, požene nás bez ohledu na etnicitu. A pokud to bude bachyně, již vyděsíme malé sviňky, budeme mít co utíkat.

Když z herny v Novém Boru vyhodili štamgasti malá černá podsvinčata, přišli je pomstít odrostlí divočáci. Jenže ta věc je ještě trochu zapeklitější. Ti divočáci s mačetami by byli přiběhli, i kdyby štamgasti byli černí jak uhl. Pravda, asi by jim nenadávali do bílých sviní, ale třeba do degešů (nečistých cigánů). A taky by se o tom moc nepsalo, a když, tak jen pro pobavení. Cožpak se v Novém Boru po léta nenapadaly navzájem dva romské klany? Násilné řešení jakékoliv frustrace je v klanovém uspořádání normou. Ono vůbec, vlky nežene z lesů jen bída hmotná, ale spíš duchovní, jak trefně napsal filozofující biolog Stanislav Komárek o nedávném násilném rabování v Londýně.

Pokud má a může mít v éře globalizace národní stát roli, kterou po něm občané vyžadují, pak je to bezpečnost veřejného prostoru. Lze se donekonečna přít o to, do jaké míry má či nemá být stát pojišťovnou garantující sociální zajištění všem, starobní důchody a péči pro méně a méně mohoucí. Přít se však o to, zda veřejný prostor garantuje svým monopolem na násilí stát, lze však jen stěží. Pokud ano, přestáváme pak mluvit o státu a padáme naplno do realizace vizí fragmentované společnosti, v které je takováto garance přepuštěna soukromým bezpečnostním agenturám.

To, jakým způsobem se v posledních týdnech a dnech podávají násilné incidenty související s takzvanými nepřizpůsobivými, pod kterými čtou se Romové, přináší jistotu konfliktu, jehož nezvládnutí těžko domýšlet. Ve slušné společnosti se má za to, že připustíme-li etnickou interpretaci takových násilných konfliktů, jaké se udály nedávno v Novém Boru a naposledy v Rumburku, pak dláždíme si cestu do pekel. Možná je ale na čase, aby ti, kdo porozumění situace spojované se sociálním vyloučením věnovali řadu let svého života, vystoupili z věže ze slonoviny svých akademických a úřednických profesí a obnažili některé z aspektů zmíněných konfliktů a ustáli riziko neslušnosti, které se s jakýmkoliv obnažováním zpravidla pojí. Jinak totiž vyklidí pole hlasu lidu a náckovskému buranství a umožní tak jeho triumf.

Ano, je přece nutné říci, že některé typy konfliktů mají charakter reakce organizační struktury, jež si Romové přinesli z osad na Slovensku, kde určuje příslušnost k velkorodinnému společenství veškeré aspekty životních situací. A projeví se třeba v tom, že když vyhodí -nácitileté romské gamblery z herny, přijde je pomstít s mačetami skvadra strýčků a bratranců. A nejnověji mob (dvacetí?) napadající čtyři mladíky odlišné barvy pleti (a chůze) už prostě není hospodskou rvačkou, i kdybychom se veškerou korektností zaklínali. Je to kulturní konflikt, kde již žádné padni komu padni neplatí, neb ve hře jsou imaginární komunity a ne jednotlivci. A kromě zákonného postihu těch, kdo se násilí dopustili (a to budou vždy jen někteří, jimž to bude vyšetřovateli a soudem prokázáno), zůstane nezvládnutá pachut kolektivní (chcete-li etnické) viny a nevin.

Co s onou pachutí? Především nezastírat, že jde jen o obyčejné kriminální činy. Jde přece o zločiny z nenávisti. A nenávist lze odstranit jen... láskou. Jenže Džizus se už skoro dva tisíce let neukázal, ačkoliv to prý slíbil. Tak jsme v tom sami a zbývá jen mravenčí dennodenní práce, jak ji praktikuje vládní Agentura pro sociální začleňování. Tou se rozumí racionální argumentace, prokazující, že investice do vzdělání, dostupného bydlení a sociální práce se vyplatí více než represe. Jistě, ona racionalita připomíná často spíše magické zaklínání. Přesvědčit všechny, policajty počínaje a sociálkami konče, k systematickému (systémovému či dokonce systemickému...) začleňování odvržených a osvicenskému přesvědčování předsudečných. Od předškolní výchovy po finanční gramotnost, od rodinného poradenství po pracovní poradenství. Od nevidím do nevidím, zatáčet a zatočit s etnizací chudoby ducha, jež stojí za násilnými konflikty. A po čtyřiceti letech putování pouští zjeví se zaslíbená zem. Strdí a mlékem oplývající. Protože už od husitských bouří je přece jasné, že my jsme ten vyvolený národ, my, neetničti Češi...

Albína Schwartzová

Komentář neodpovídá názorům vydavatele.

Chcete pomoci při studiu? Fond Verda uvítá vaši žádost do 15. září

BRNO – Nadační fond Verda podporuje romské studenty během jejich denního studia na různých typech středních a vysokých škol (odborná učiliště, střední odborná učiliště, střední odborné školy, vyšší odborné a vysoké školy). Formulář žádosti o stipendium Verdy na školní rok 2011/2012 a další informace o podmínkách udělování stipendia najdete na www.verda.me. Vyplněnou žádost doručte do 15. září na adresu: Nadační fond Verda, Bratislavská 41, 602 00 Brno. S dotazy můžete kontaktovat Martinu Kánskou, administrátorku Verdy (martina.kanska@drom.cz, 605 894 146).

(nak)

Šarlota Filová: Rom má o manželce tradiční...

Dokončení ze str. 1

dili do místní školky, já následně na čtyřletku, do páté třídy na základní školu v Brně a druhý stupeň jsem absolvovala na Taneční konzervatoři (TK) v Brně. Tu jsem však musela opustit kvůli zdravotním problémům. Následovalo studium na Střední škole (SŠ) managementu a umění, kde jsem prozatím studium ukončila maturitou. Domnívám se, že jde o jedinou SŠ, kde se vyučuje projektové řízení, příprava na vypsání grantových žádostí, struktura fondů Evropské unie a navíc jeden den v týdnu se student věnuje umění. Pro mě to bylo divadlo... Podařilo se mi získat pár certifikátů v oblasti fondů EU a administrativy.

To byla škola. A ti kamarádi?

Se školou se vázali i přátelé. Mám tedy spoustu kamarádů z různých prostředí: kamarády od školky, tanečníky z TK, umělce ze SŠ a různých tanečních uskupení, hudebníky. Pokud bych ale měla hovořit o přátelích, tak ty spočítám na několika prstech. Jsou to lidé, na které se mohu spolehnout, a i po letech si máme stále co říct. Tito přátelé jsou různých národností a etnik. Rozhodně jsem za ně ráda a velice si vážím každého z nich. Jsem ráda, že jsem danými prostředím prošla. Zejména pak konzervatoří. Atmosféra té školy byla naprosto odlišná od okolního světa. Dala mi směr, cílevědomost, odvahy.

Kterými zaměstnáními jste prošla a s jakými zkušenostmi? Nemířím teď jen k problému Romové – Neromové, ale například i současné problémy – příliš mladí a „ostří“ manažeři ve vysokých funkcích, neplacené přesčasů atd. Stejně tak mě samozřejmě zajímají i vaše pozitivní zkušenosti... Začátek, to byla práce v neziskovce. Tam jsem se setkala s dobrým a otevřeným přístupem nadřízených i spolupracovníků. Opravdu smekám nad všemi, kteří pracují v terénu jako sociální pracovníci. Já pracovala jako administrativní pracovníce. Následoval odjezd do zahraničí, kde jsem si zdokonalila zapomenutou němčinu a naučila se lokální srbochorvatštinu. Po návratu jsem pracovala jako admi-

nistrativní pracovníce a přípravářka účetních podkladů pro jeden mezinárodní obchodní řetězec. Zde jsem se setkala taktéž s pozitivním přístupem a kladným okolím. Moje nadřízená se chovala přátelsky a přitom byla naprosto spravedlivá ke všem zaměstnancům, což ne každý manažer umí. Teď pracuji jako back office asistent v mezinárodní firmě – v překladu „asistentka s rozšířenou působností“. Krom zpracovávání běžné agendy, účetních podkladů atd. se starám i o celkový chod kanceláře a současně s tím jsem projektová manažerka pro Slovensko. Což je výborné, jelikož si zopakuji i slovenštinu, kterou jsem od školky neslyšela.

A problém Romové – Neromové v zaměstnání?

Ten jsem ještě nezažila. Nikomu na potkání nevykládám, že jsem Romka – já tedy ovšem používám označení Cikánka. Samozřejmě pokud se někdo zeptá, tak odpovím. Výrazná jsem až až. Nevidím v tom žádný problém. Ale upozorňuji, že prostředí, ve kterém jsem vyrůstala, mě formovalo a připravovalo na kolektiv bez Romů. Proto mám občas problém spíš v prostředí čistě romském. Díky zaběhlým tradicím a zvyklostem se občas stává, že mě

Romové mezi sebe nevezmou. Jsem pro ně příliš „gádžovská“. Otázkou pro mě ze začátku bylo, jestli bych to měla vnímat jako nedostatek a měla se snažit to nějak změnit. Nakonec jsem usoudila, že měnit se nemá smysl. Se všemi lidmi se vycházet nedá a přetvářka mě nebaví.

Narazila jste už na častý problém dnešního firemního života, tedy drsné hochy v managementu?

Zatím jsem se nesetkala s „ostrým manažerem“. Všichni mi nadřízení byli vždy starší, spravedliví, orientovaní na výsledek, avšak s lidským přístupem. Co se týká přesčasů, osobně s tím nemám větší problém. Víím, jakým způsobem se to v současném zaměstnání řeší, a přizpůsobila jsem se. Avšak obecně je to problém. Pokud nemají zaměstnanci jasné stanovená pravidla, jak se problematika přesčasů v dané firmě řeší, vznikají následné rozpory a dohady. Zároveň vzniká i negativní atmosféra a postoj v týmu, potažmo k práci samotné. Na druhou stranu, každý zaměstnanec je svým vlastním manažerem a čas strávený v zaměstnání si musí dokázat uspořádat.

Pracují či pracovali tam někde v okolí na podobných pozicích taky další Romové?

V prvních dvou zaměstnáních ano, ve zbylých ne.

Další otázka je dost osobní, nemusíte odpovídat, ptám se trochu z takové sociologické zvědavosti. Hodně často a pro mě překvapivě se na místech vzdělaných Romů na nějaké důležitější pozici setkáváte s tímto schématem: Mladá vzdělaná emancipovaná Romka, která si vzala Roma, se ale někdy ukáže jako nefunkční vztah, dojde k rozvodu, dotyčná pak žije s Neromem. Vyhovuje vám víc „gádžovské prostředí“ nebo nějaký mix? Co z „romských tradic“ byste považovala za vhodné jako emancipovaná Romka uchovávat a co je naopak z „moderního“ pohledu neudržitelné?

Hezká otázka. Model, který jste uvedl, se mě netýká. Tato kombinace mi přijde odsouzená k zániku již od první myšlenky na ni. Romští muži mají představu o manželce přece jen tradiční. Jen málokterý je natolik otevřený, aby přijal fakt, že jeho žena má například vyšší plat než on. Vychází to z tradic a zvyků

zakořeněných ve výchově. Mně vyhovuje, jak jste sám uvedl, „gádžovské“ prostředí. To znám od malička a cítím se v něm dobře. S přítelem se známe dlouho. Tančili jsem spolu několik let, takže romskou mentalitu a prostředí trochu zná.

Neudržitelnou tradicí je představa ženy, která se stará pouze o domácnost a děti. Je tak zaměstnaná od rána do noci, ale příjem nosí pouze manžel. Tento model je v dnešní době nepříjemný. V současnosti je nutné, aby do rodinného rozpočtu přispívali oba manželé či partneři. Stačí si sednout s tužkou ke stolu a propočítat si měsíční výdaje včetně stravy, energií, zájmových kroužků, auta, jízdenek. Každý se jistě došplháme k číslu, které pokryjeme „s oděnými ušima“. Připočtete si zvyšující se ceny potravin... no, nebudu to víc rozebírat. Obrázek si každý jistě dotvoří sám.

Jsem však pro udržení tradice „blízké rodiny“, kdy je pro jednotlivé členy důležité mít přehled o všech ostatních. Člověku zůstává pocit, že ho má rodina ráda a má v ní jistotu. V dnešní době individualistů se vztahy s rodiči odsouvají na vedlejší kolej. Sama navštěvují rodiče méně, než bych chtěla.

Ještě trochu navážu. V čem dalším je podle vás ještě role a postavení ženy řekněme v „průměrné“ české a „průměrné“ romské rodině jiné?

Další trefná otázka. Víte, že pícháte do vosího hnízda? Některé mé odpovědi zaručeně naštvou spoustu lidí, ale máme svobodu slova.

Rozdílů najdeme zcela určitě. Obecně je romská žena vychovaná s hlavní orientací na rodinu a domácnost. Její vlastní cíle jsou druhotné. A dokonce jsem si všimla, že i ženy vzdělané bývají romskou populací hodnocené podle rodiny. Tedy není tolik důležité, že vystupovaly. Jako hlavní otázka vždy zazní: „Jsi vdaná? Máš muže? Děti?“ A pokud je odpověď ženy negativní, hned v očích dotazovaných na žebříčku důležitosti klesá. Toto se mi nelíbí a říkám to záměrně, jelikož to jsou přesně ty otázky, které slýchávám já.

V normální rodině se dětem všeobecně dává prostor pro projevení se a následně se motivují k vybranému cíli. To znamená, že ženy jsou orientované na vzdělání, kariéru a rodinu. Moje výchova byla vedená touto formou. Maminka mě podporovala v tom, co jsem chtěla dělat. Toto považuji za největší rozdíl. Rýpal podotkne, že všeobecně klesá porodnost a v důsledku toho nebude mít moje generace žádný důchod. Já ale zastávám názor, že neporodím dítě jen pro uspokojení potřeb druhých. Chci, aby moje děti měly v nás rodičích oporu, a toho dosáhneme uspokojením svých základních potřeb. Momentálně je to finanční zabezpečení.

Rodina je důležitá, děti jakbysmet, ale není možné posuzovat ženu jen podle vzorce: vdaná – ano, děti – ano, škola – ano, ale hlavně, že má děti. To nemůže nikdo myslet vážně. Jak by k tomu přišly ženy, které děti mít nemohou? To by nám mohli rovnou zase vzít hlasovací právo.

Máte teď víc přátel mezi Romy nebo Neromy?

Přátel mám víc mezi Neromy. Kamarádů pak spoustu Romů, Neromů i jiných menšin a národností. Takhle

rozdělovat mě to ale vlastně nikdy nenapadlo. Běžně lidi neškatulkuji.

Když zabrousíme do celé té složité problematiky česko-romského soužití – co by se podle vás především mělo nejdřív změnit na straně většinové společnosti a co u Romů, aby se věci pohnuly kupředu?

Víc otevřenosti a tolerance z obou stran. Budoucnost vidím v rodici se generaci. Pokud ta bude koncentrovaná na vzdělání, otevřenost a toleranci, mohlo by soužití menšin a většinové společnosti být lepší. Již nyní k tomu přispívají mnohé neziskové organizace. Abychom dosáhli jakékoliv změny, je nutné zdolat dva z několika kamenů úrazu, a to zaměstnanost a finanční zabezpečení. Romské rodiny nechají své děti studovat jen pokud budou finančně silnější. A v některých případech, pokud pochopí, že jim nikdo nebude platit za to, aby děti do školy poslaly. Toho dosáhnou pouze prací, kterou získají na základě vzdělání, praxe nebo štěstí zaměstnavatelem poměru nebo jako osoby samostatně výdělečně činné. Je to začarovaný kruh, ale pokud by se vytvořily podmínky motivující zaměstnavatele k vytvoření více pracovních míst především pro sociálně slabší občany, tedy nejen Romy, existuje reálná šance na zlepšení situace. Viděla bych to na formu daňových úlev pro zaměstnavatele. Myslím, že obdobnou myšlenku již realizuje Romea. Tady mám ale pocit, že narazíme na další kámen, kterým jsou samotní sociálně slabší, tedy i Romové. Nedomáhu se zbavit pocitu, že někteří jedinci do zaměstnání jít nechťejí. Zvykli si na pohodlnost a příjem bez práce. Ti, kteří se snaží, nakonec práci najdou. Možná ne zrovna tu ideální, ale nějakou přece.

Takže abych to zakončila: Každý děláme, co umíme.

Věnujete se intenzivně tanci, ale tuším – spíš v tom širším smyslu multi-kultí, tanci africkému, ne? Dalo by se to rozvést? Odkdy, co vás k tomu motivovalo, jací lidi vás formovali, na koho vzpomínáte nejvíc? Kde jste všude vystupovala a s jakými výsledky?

No, máte zajímavý zdroj, kdo to je? Jen facebook? Ano, momentálně se věnuji africkému tanci. Přivedla mě k tomu přítelkyně, Američanka. Původně jsem chodila na její hodiny jen z přátelství. Po čase mě to pohltilo a po jejím odjezdu jsem se tomu začala věnovat více. Momentálně učím v tanečním centru v Brně, kde mám hodiny od září pravidelně dvakrát týdně. Jedná se o klasický taneční kurz. Není to taneční skupina, která by jezdila po soutěžích a bojovala v „battlech“, tedy v tanečních soubojích jednotlivců. Zkrátka učím slečny a dámy různého věku, jak si vážit sama sebe a přitom se i umět hýbat. Inspiraci čerpám nejen z afro tanců, ale i z Indie, Orientu, využívám techniky naučené z Taneční konzervatoře. Změřila jsem se na modernější pojetí afro tance. Tradiční afro tanec vyžaduje mnohaletý trénink, ideálně přímo v konkrétní lokalitě. Já si ale nemůžu dovolit odjet na šest měsíců do Afriky studovat tanec. Teď už to nejde. Mám další závazky a svoje zaměstnání. Na svých hodinách se neprezentuji jako učitelka tradičních afrických tanců. Navíc nerada se tvářím jako bych pocházela

z Afriky, když to není pravda, tak jako většina Romů. Pocházím přece z Indie.

Těch druhů a stylů jste ale asi vystřídalala víc.

Původně jsem začínala gymnastikou a baletem. Baletem to pokračovalo až do konce základní školy. Souběžně s tím jsem se věnovala i tehdy modernímu stylu disco dance. Jenže po poradě s lékařem jsem musela balet opustit. A tak jsem pokračovala v disco dance. Postupně se přidávaly i jiné taneční a hudební styly jako funky, house muzika a s tím i tanec, oprašovala jsem jazz, zaujalo mě techno. Do dneška je toho spousta a vše se snažím spojit při svých hodinách.

Kde jste všude vystupovala a s jakými výsledky?

Výsledky jsem sama za sebe neměla. Neúčastnila jsem se soutěží jednotlivců, ale skupin. Takže se mi podařilo získat společně s ostatními několika medailí, některé byly i zlaté.

Z úspěchů bych jmenovala účast na tanečních přehlídkách nejen v Brně, ale i v Prostějově nebo na přehlídce mladých návrhářů v Praze, taneční doprovody například skupiny Gulo čar, účast na mezinárodní pěvecké soutěži, koncerty v zahraničí, účast na soutěžích, spolupráci s choreografem Stylu Kabo, pracovní pobyt v zahraničí, setkání se známými osobnostmi jako Ida Kelarová, Iva Bittová, Adam Kraus, Enrique Iglesias mladší, kapela Jamese Browna atd.

Ještě si vzpomínám na malou roličku ve filmu Tajnosti, moderování na několika akcích, účast v televizním pořadu Noc s Andělem, účast v dokumentu ČT2, na pár rozhovorů v časopisech...

A vyloženě romským tancům jste se někdy věnovala?

Romským tancům jsem se nijak zvlášť nevěnovala. Ale pokud jsem na nějaké oslavě, tak si vždycky zatancím. Někdy ty základní kroky ovládám.

Můj názor laika: Po třech letech návštěv různých romských akcí mám trochu dojem, jakoby se většina těch souborů, projevů, melodií prostě opakovala, stála na místě, nerozvíjela dál. Souhlasíte? Nejde o povrchní dojem. Prostě se to zastavilo. Ale nemůžeme se tomu příliš divit. Fantazie není bezedná a nápad, který máte zrovna vy, už určitě vymyslel někdo jiný. Tím nechci nikoho omlouvat. Choreograf má možnost kombinovat zdánlivě nekombinovatelné. Stejně tak skladatel a herec.

Na druhou stranu, podívejte se na to očima trenéra. Máte řekněme 10 dětí ve věku 12–15 let. Za rok jste schopný je naučit základy a vytvořit slušnou choreografii, hry, skladby. Další rok má tato práce úspěch téměř na každé akci, kde se objevíte. Ale děti jsou starší. Ti 15letí už jsou v „těžké pubertě“ a často opouštějí skupiny kvůli vztahům. To pro vedoucího znamená najít další děti v rozumném věku a začínat zase od začátku. Nejvytrvalejší zůstanou třeba do třidvaceti, ale pak zjistí, že k žití jsou potřeba peníze. A tak upřednostní práci.

Zpracovat by však měli i organizátoři. Pokud chtějí pozvat již známou skupinu, měli by si ji nej-

dřív poslechnout, podívat se na její práci a posoudit, zda to bude i tentokrát pro diváka zajímavé.

Párkrát jsem vás zažil jako moderátorku na veřejných akcích. To vám jde všechno tak spatra, nebo máte nějaký PR trénink? Neuvažovala jste někdy o práci v médiích?

Chtěla jsem být novinářka, ale jak jsem záhy zjistila, nemám na to dost tvrdé lokty. Moderování mě baví. Vždy mám nachystané poznámky a body, které musím a chci říct, tedy kdy a kde bude soubor příště, nové CD atd. Zbytek je potom čistá improvizace, jako třeba zpověď na pódiu. Často se stává, že se buď čas musí natáhnout, nebo naopak zkrátit, takže se musím přizpůsobovat harmonogramu, proto využívám improvizaci.

Chtěla byste někdy třeba něco nafotit pro nějaký módní časopis? Ozval se vám někdo s nabídkami? Tak to mě neláká. Časopisy často zkrslují představy a já se nechci ničeho takového účastnit. Ale abych odpověděla i na druhou otázku, nejsem prostě „ten typ“. Nabídky jsem myslím ani žádné neměla.

Máte v oblíbě nějaké osobnosti, politiky, aktivisty, umělce, veřejně činné lidi, kteří by podle vás

mohli pomoci při řešení záležitostí spojovaných s mnoha Romy?

K důvěře v politiky a aktivisty se moc vyjadřovat nechci. Nenapadá mě žádný proaktivní, objektivní politik, který by chtěl problémy řešit a ne je zahlazovat. Navíc se politice vyhýbám. Většinou jsem totiž naštvaná z průběhu událostí. Třeba jako z úchvatné myšlenky snížit platy soudcům...

Cesta možná vede po vzoru nejrozumnějších nadací. Ty mají mediální tvář, která o problému hovoří s veřejností a informuje o možnostech pomoci. Například Jitka Čvančarová nebo Aneta Langerová. Snad nikoho neurazím, ale klidně by to mohly být osobnosti velikosti Lucie Bílé, Táni Wilhelmové, Karla Rodena, možná i Václava Havla. Všichni jsou veřejnosti známí, vyzařuje z nich přirozené charisma.

Stačilo by vyjádřit podporu nějakému konkrétnímu inovativnímu a nadějnému projektu. Třeba variantě společného projektu neziskových organizací z daného regionu, ideálně celorepublikového pokrytí. Doufám, že mě teď nebudou bombardovat fanoušci zmíněných osobností. Použila jsem jejich jména čistě pro ilustraci.

Slovo závěrem?

Úsměv pomůže téměř v jakékoliv situaci. *Ptal se Pavel Pečinka*

co na to naši čtenáři?

Vím, že to do této rubriky nepatří, ale měla bych dotaz: Nelze nějakým způsobem řešit kriminalitu Romů bydlících v Brně-Židenicích na Svato-plukově ulici? Před koncem školního roku tam byly napadeny děti v parku skupinou Romů se železnými tyčemi. Policií bylo sděleno, že s tím nic nenadělají. O prázdninách byla přepadena za bílého dne a okradena kamarádka v Husovicích. Máme strach vycházet z domů, a nic se s tím nedělá. Když se zaobíráte touto komunitou, tak byste mohli třeba v této věci něco podniknout s jejich zástupci. Omlouvám se, ale už nevíme, na koho se obrátit. Děkuji.

Kratochvílová, Brno

Jsem romská studentka Střední průmyslové, hotelové a zdravotnické školy v Uherském Hradišti, třetího ročníku oboru zdravotnické lyceum. Chtěla bych samozřejmě dál studovat, doufám po úspěšné maturitě, na vysoké škole.

Ráda bych získala víc zkušeností v oboru žurnalistika, a také bych se chtěla více zapojit do společensko-kulturního života Romů ze Zlínského kraje a samozřejmě tyto poznatky zpřístupnit vašim čtenářům. Ať už Romům či Neromům. Ve svých tématech bych se chtěla zaměřit na Uherský Brod, město ležící ve Zlínském kraji, odkud pocházím. Žije zde početná romská komunita. takže o témata by nouze určitě nebyla. Pokud byste vyžadovali psaní v romštině, to také není překážka. S psaním už nějaké zkušenosti mám také, jelikož píš pro Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež v Uherském Brodě, pro jejich časopis Větrník. Zúčastnila jsem se také několika soutěží, například celorepublikové soutěže Menšiny mezi námi, ve které jsem získala druhé místo.

Proč jsem se rozhodla oslovit různé organizace a psát do novin? Mrzí mne, že Romové jsou lhostejní, nevšímaví a nijak nereagují třeba na veřejné urážky a ponižování. Nebezpečným tempem stoupá rasismus, už i dokonce od obyčejných lidí, a to nepíšu o skinheadech. O čem bych chtěla psát? Třeba o našem domě. Ano, je pravda, že zde žije velká komunita Romů, je častým jevem, že okolo baráku je nepořádek Ale to dělají jednotlivci a nejen Romové. Dům je monitorován kamerami, hlídáný 24 hodin vrátnými, tak bych pochopila, kdyby byli konkrétní lidé označeni a potrestáni, třeba úklidem. Ale nechápu, jak si může dovolit starosta Uherského Brodu napsat, že se jedná o dům hrůzy a že žijeme jako ve středověku. Dělají to jedinci a samotní Romové to odsuzují.

Dalším tématem, které mě zajímá, je zaměstnanost Romů. Pokud se půjde Rom konkrétně zeptat na práci do určitých podniků, jednoduše uslyší – nepřijímáme, bohužel. Ale přitom u toho samého podniku pracuje na černo spousta lidí, takhle to funguje hlavně u stavebních firem, většinou soukromníků. Můj otec se pravidelně schází s většinou Romů a přesně ví, kde kdo pracuje a za jakých podmínek. Samozřejmě, že v dnešní době není problém mít telefon s kamerou nebo diktafon. Lidé pořád poukazují na nezaměstnanost Romů, pobírání sociálních dávek, ale ukažme jim pravdu...

Konkrétní příklad. Šla jsem s otcem do banky založit si účet. Nejprve nám pracovníce řekla, že nemá potřebné dokumenty, že máme přijít zítra a že bude lepší, když nám to vypíše – doslova. Mrzí mě, že jsem otce neposlechla, abych vše natočila. **Denisa Danielová, Uherský Brod**

Co říct na rozhovor s Hugo Toxxxem? Nic proti hip hopu, ale přiznám se, že jsem asi „starý debil“. Rétorice Huga vůbec nerozumím. Jde mu o nápravu této dekadentní společnosti anebo vše, co dělá, je jenom protest? Závěrem říká, „jsme tvrdí, útoční, vulgární, ale ne rasističtí“. Nejen u nás, ale i ve světě lidé přece nechťejí útočnost, vulgárnost, tvrdost. Denodenně jsou tím přece obkloповáni. Obávám se, že jak filozofický postoj Huga Toxxx, tak i „vymývání mozků“ současnými médii může narušit vnímání jak mladých, tak dospělých, a stát se prostě „normou“. Neměli bychom raději provést sebereflexi, pochopit, že jen profit nedělá člověka šťastným a vrátit se ke kořenům evropské civilizace a hlavně k pokoře?

A ještě něco – nedávno jsem se zúčastnil Prague Pride2011, tedy pochodu „deviantů“, jak zaznělo z Hradu, jako přesvědčený heterosexuál. Bylo to na protest proti netoleranci a zvlášť mocných, která v této zemi vládne. Jsem přesvědčen, že současné pojetí tzv. parlamentní demokracie je anachronismem a slouží jen stranám a ne občanům, včetně našich menšin. Svět je v pohybu a současná politika neodpovídá potřebám miliard obyčejných lidí na této planetě. Politici se dostali do vleku kapitálu místo aby oni ten kapitál krotili. Možná to není správné přirovnání, ale arabský svět se zbavil strachu a vypořádává se se svými diktátory. Ona svoboda není zadarmo. I tato společnost potřebuje občanské vzepětí, bez násilnosti se vzepít současnému jen do sebe zahleděnému politickému, kulturnímu a hospodářskému především pražskému centralismu. Já osobně jsem připraven.

Bohumil Řeřicha, Lubenec

Tímto dopisem bych vám chtěl poděkovat za zaslání čtrnáctideníku Romano hangos. Pokud bych se mohl vyjádřit k článku, ve kterém šlo o hip hop, kde jste zmínili Lukrecia Changa, byl jsem mile překvapen, neboť ho znám z civilu. Bydlí kousek ode mne v Karvině a vím, že to, co dělá, ho opravdu baví a dělá to od srdce. Kdysi jsem s ním také absolvoval nějaké vystoupení jako taneční skupina BBC-break hones crew. Chang je jen jeho přezdívkou a ne příjmením, ale na tom ani tak nezáleží. Jsem rád, že jsem ho ve vašem čtrnáctideníku mohl vidět a něco si přečíst o svém kámošovi.

Radek Olša, věznice Znojmo

O Roma vakeren

je pořad ČRo pro Romy. Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na www.romove.cz

Ohlédnutí za časem prázdninově...

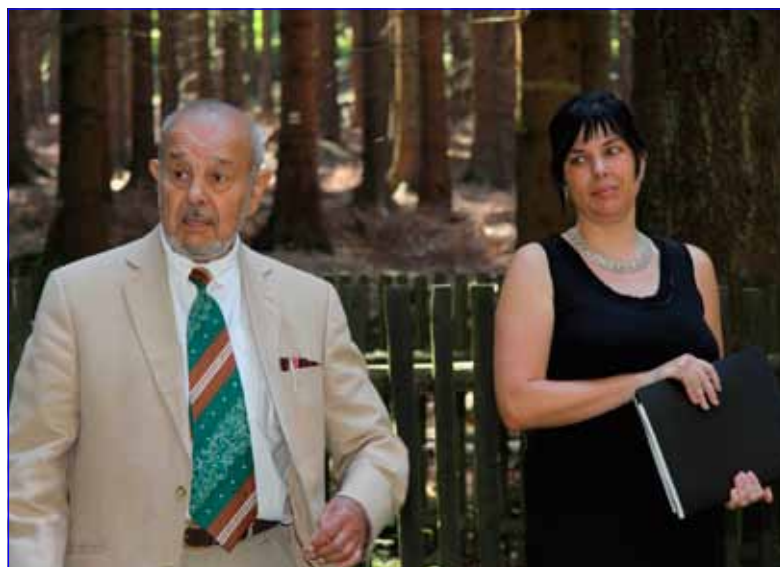
Dokončení ze str. 1

ně jako jednoho z mála přítomných účastníků. Bylo to od něj sympatické. Pak přečetl slovo boží, to bylo taky pěkné!

Byla přítomna i jeho mladá žena a dva chlapci, z nichž jeden systematicky a celou mši narušoval nesrozumitelnými výkřiky a povídáním. To už bylo příjemné méně. Všichni se jen rozpačitě usmívali: To víte, dítě.

Pak se u té zdi, kde už je nyní delší dobu vybudována pamětní deska péči Muzea romské kultury na paměť zahynulých dětí (dílo nevidomé romské výtvarnice Boženy Přikrylové), kladly věnce a kytice. Co čert nechtěl, proti zámyslům režie pan mistr pojal úmysl zapálit svíčky. Svojně klečeli s paní náměstkyní před deskou a zápasili

se zápalkami proti dosti protivně foukajícímu větru. Všichni jsme ztuhle přihlíželi jejich marnému zápolení s větrem.

Nezapálení svíček by bylo špatným znamením, nevím sice čeho, ale to by se jistě zdůvodnilo jak třeba. Naštěstí se nic takového nestalo!

Kupodivu jsem se nejrýchleji zorientoval já. Půjčil jsem si zapalovač a přiskočil k panu ministrovi se slovy: „*Já vám, pane ministře pomohu, když dovolíte.*“ Bylo! Svíčky zapáleny, jaká úleva!

Další zastávka byla u památníku v Žalově, kde se již svíčky zapalovaly programově každému z řečníků. Prvním byl ministr a ten již bez obalu přistoupil ke mně se slovy: „*Pan Holomek mi jistě svíčku zapálí, když se již tak dobře osvědčil.*“

Pan Holomek zapálil a tetelil se blahem. Jak mile přátelské křesťanské gesto!

Ve svém projevu Josef Dobeš řekl, že přijel jako ministr a jako otec. Jako ministr se postará o to, aby památka romských obětí byla dále uchovávána a jako otec tím chtěl předat štafetu dalšímu pokolení v tomto a právě takovém počínání. Ubezpečil spolu s paní náměstkyní, že peníze na vybudování informačního centra na tomto místě jsou deponovány bezpečně v pokladně ministerstva a je to pořád 70 milionů.

Moje řeč poněkud narušila přátelskou idylu. Není piety bez reflexe do současnosti, bylo moje téma. Končilo slovy: Vlast a národ zní vznešeně. Kdo by pojal podezření, že by mohlo být zjednodušením, které vede na scestí, jaké jsme naposledy zažili u Breivika a před tím již mnohokrát.

Moje slova vyvolala mírné pobouření posledního řečníka, kterým byl Matyáš Zrno, právě čerstvý zástupce Moniky Šimůnkové, vládní zmocněnkyně. Můj projev označil za „trochu ostrý“.

Pan Zrno je vlastenec, dověděl jsem se. A toto vlastenectví mu umožňuje uctívat i pietu Romů. O ochraně lidských práv se nezmínil.

Dál už se kladly jen věnce a kytice, už docela mlčky!

Neděle končila a já se vracel do hor za vnučkami. Nevěděl jsem, jestli se mám smát, nebo plakat. Ale fakt, že jsem si mohl vybrat svobodně, mne nakonec ukolébá k poznání: Svět už je takový, nic moc se změnit nedá! **Karel Holomek**

Foto: Muzeum romské kultury, Lenka Grossmannová

Spolek králů a vládce Romanilska

Za devatero řekami, devatero horami a devatero lesy rozprostíralo se malebné, krásné, avšak nepříliš oblíbené království – Romanilsko. Jeho král, Dezidér Fera II., vládl spravedlivě a tamní lid ho velmi uznával. Král měl dvě děti – syna Dezidéra III. a dceru Margitu. Jelikož byl král již poměrně stár, očekávalo se, že Dezidér III. usedne na trůn místo něj. Avšak naskytl se zde jeden nikým neočekávaný problém. Princ neměl žádnou dívku, která by se chtěla stát jeho chotí. Možná byste chtěli znát důvod. Víte, na začátku stojí, že Romanilsko nebylo příliš oblíbené království. Sice mělo armádu a dobře prosperovalo, ale existovala jedna věc. Obyvatelé, včetně královské rodiny, měli snědou pleť, tedy byli Romové. A právě to se mnohým vládnoucím rodinám z okolních zemí nelíbilo. Nechtěli obchodovat či navazovat společenské vztahy s lidmi, kteří se tak moc odlišovali. Každý z nich totiž slyšel, že spousta těchto lidí je podivné existence – babky zaříkávající, loupežníci, šarlatáni a podobně. Nemusím snad podotýkat, že pravda se od těchto tvrzení velmi lišila.

Jednoho dne přišla do Romanilska zpráva o smrti krále Vladimíra, panovníka ze země Bratonilsko. Vladimír trpěl těžkou a závažnou nemocí, a tak jeho syn Marek byl připraven přijmout po otci trůn. Všechny ovšem jeho smrt velmi raniila. Marek však byl na svůj věk překvapivě moudrý a vyspělý. Nejenže převzal moc nad zemí, ale také usedl do čela Spolku králů. Panovníci všech okolních království tu řešili problémy, diskutovali o vojenských otázkách a obchodovali mezi sebou. Král Dezidér Fero II. na zasedání nikdy pozván nebyl, a tudíž pozvánka k zasedání ho překvapila. Aby vyjádřil svou upřímnou soustrast a také aby potvrdil svou účast, ještě tentýž den poslal do Bratonilska kočár s odpovědí. Spolek králů se měl konat již za tý-

den. Den vystřídala noc, hvězdná obloha zahálila sluneční paprsky. Týden utekl jako voda. Dlouze očekávaný den konečně nastal!

Brzy za svítání se král Dezidér ustrojil, nasnídal se se svými dětmi a nechal zapřáhnout kočár. Podkoní připravil dva nejlepší koně, jež měl ve stáji. Černé hřebce s dlouhými lesklými hřívami a kaštanově hnědýma očima. Král byl nadmíru spokojen.

Cesta do Bratonilska trvala celý jeden den. Jeli přes les, hory i pole. Asi tak dvacet minut jízdy od hory Svatého Šebestiána se najednou za kopcem vynořil vesnický domeček. A hned další! A poté celá vesnice. Podle mapy bylo královské město přesně za touto vesnicí. Král Dezidér si oddychl a dodal: „*Tak, jsem již konečně na místě.*“

Uvítání nebylo příliš slavnostní, jelikož král Marek chtěl nejdříve uvést Dezidéra do Spolku králů a až pak slavnostně vyhlásit před všemi lidmi nového člena spolenectví.

„*Jsem velmi rád, že jste přijal mou žádost a dostavil se,*“ řekl s noblesou čerstvě korunovaný panovník.

„*Ach ano, avšak potěšení je spíše na mé straně. Vyslovuji vám upřímnou soustrast,*“ odpověděl pohotově král Dezidér Fero II.

„*Děkuji, a teď prosím pojďte. Představím vám další členy spolku.*“

Za malý okamžik se octli před velkými dveřmi, které vedly do Zlaté síně. Král Dezidér cítil nervozitu, ale také vzrušení a malou část jeho pocitů tvořila únava z dlouhé cesty. Dveře, otevírající se pomalu, odhalovaly tváře udivených panovníků sousedních zemí. V místnosti bublal šepot a rozrušení, jakoby chtěl každou chvíli vyletět do vzduchu, proletět zdí a lapit trochu čerstvého vzduchu.

Král Marek usadil Dezidéra vedle sebe a pravil: „*Drazí panovníci, vladaři rozlišných zemí, představuji vám krále Dezidéra Fera II.*

Vládne v zemi zvané Romanilsko a od této doby bude zasedat společně s námi u tohoto stolu, podílet se na obchodu a rozhodovat o otázkách politiky.“

„*Omluvte mou opovržlivost, avšak nemyslím, že je to dobrý nápad,*“ řekl král Lytufie Josef III. Ostatní jen souhlasně pokývali hlavou.

„*A proč ne? V čem je tento člověk jiný nežli my ostatní? Ano, má snědou pleť, ale jinak? Myslím tak jako my a má i stejné chování. Slyšeli jsme mnoho pomluv, avšak neděje na ně. Poznejme tento lid blíže a poté sud'me. Dříve ne, mí drazí spojenci. Dříve ne.*“

„*Král Marek má pravdu, dejme jim šanci a nebojme se jich,*“ pravila překvapivě královna Anna.

Na podpoře krále Dezidéra Fera II. a celého jeho království se dokonce shodli všichni účastníci. Stal se novým členem Spolku králů. Z Marka a krále Dezidéra III. se po letech stali velcí a nerozluční přátelé. Ach ano, málem bychom zapomněli. Po čtyřech letech, kdy členové spolku přijali Romanilsko mezi sebe, král Dezidér II. skonal. Za dobu svého vládnutí však stihl mnoho důležitých věcí. Když zemřel, na trůn nastoupil jeho syn. A víte, koho si vzal za ženu? Dceru krále Josefa III., lytuříjskou princeznu Adélku. A jestliže se nic závažného nestalo, tak zde žijí šťastně až dodnes. **Denisa Danielová**

O leperiben pre Auschwitz andalo šero ča avka nanaš'ol

Pametinav, sar kamavas te dikhel andro Auschwitz. Nadžanavas, so man užarel, kamavas te dikhel sar amare manuša odoj dživenas, sar sovenas, chanas, kerenas buťi a so len paľis užarelas. Andre mande dživelas mek varesavo dikhipen, kaj varesave džene užarlas o drom pale khere. So dikhl'om dujto augustos, šoha nigda napobisterava...

Amari teatralno partija Bengore chudľas šajipen andalo IQ Roma servis, kaj šaj džas Auschwitzate te del paťiv le Romenge, so Auschwitzate mule. Jekhetane mule palo trin ezeros džene. Hijaba. O drom le autobusiha has igen pharo, vaš oda hoj savore čujinenas imar koda cirdo.

„*Auschwitz II – Brezinka sar leperno bar kole, so pes našti ačhel mek jekhvar*“

Sar doavľam Auschwitzate ke Brezinka, mange pes phagenas o kľončki. Čujindžom koda pharipen, šundžom koda roviben, dikhl'om kole dženen, sar cerpinenas.

So šaj keras? Amen, savore džene, mušinas te kerel kavka, kaj te amenge ňiko aver nazachala o dživipen. Amaro dživipen hin ča amaro a ňiko aver amenge len našti odlel, ča o Devloro!

Kada vecos napotrebinel imar buter lava, amen džanas savore, so pes odoj ačhilas. Savore džanas, sar pes trapinenas kole džene, so kodoj mule. Devloro miro, mangav tut, imar šoha nigda...

Lucie Sharrii Oračková

Osvětím z paměti jen tak nezmizí

Pamatuji si, jak jsem se chtěla podívat do Osvětimi. Nevěděla jsem, co mě čeká, chtěla jsem vidět, jak tam naši lidi žili, jak spali, jedli, pracovali a co je potom čekalo. Ve mně přece jen žila nějaká naděje, že nějaké oběti čekala šťastná cesta domů. Ale co jsem viděla 2. srpna, nikdy v životě nezapomenu...

Naše divadelní skupina Bengore dostala díky IQ Roma servis příležitost uctít památku Romů, kteří v Osvětimi zemřeli. Dohromady jich zemřelo přes tři tisíce. Zbytečně. Cesta autobusem byla velice těžká, protože už všichni cítili to napětí.

„*Osvětím II – Březinka je památník toho, co se nesmí znova stát.*“

Když jsme došli do Březinky, podlamovala se mi kolena. Cítila jsem tu lítost, slyšela jsem ten pláč a viděla jsem ty lidi, jak se trápí.

Co můžeme dělat? My všichni lidi musíme dělat tak, aby nám nikdo nemohl zničit život. Náš život je jen náš a nikdo nám ho nemůže vzít. Pouze Bůh.

Tato zkušenost nepotřebuje více slov, my víme, co se tam dělo. Všichni víme, jak se ti lidi trápili, zemřeli.

Bože můj, prosím tě, už nikdy...

Lucie Sharrii Oračková

Co jsme si přinesli ze Satu Mare?

BRNO – Sdružení IQ Roma servis (IQRS) vydalo elektronický Informační bulletin o působení sociálních programů v romských osadách v Rumunsku, v zemi s největší romskou populací v Evropě.

Pracovníci IQ Roma servisu v něm shrnují poznatky nabyté ve workshopech organizovaných rumunskou pobočkou Charity v Satu Mare pro jejich mezinárodní partnery. Získané informace o metodách práce posuzují nejen z hlediska přenositelnosti do českého prostředí, ale hodnotí také inspirativní potenciál českého prostředí. Setkání se uskutečnilo v rámci projektu mezinárodní spolupráce Together and Across, financovaného z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Partnerská organizace v Satu Mare zprostředkovala partnerům také možnost nahlédnout přímo do lokalit, kde žije výhradně romská menšina, a setkat s jejich obyvateli. Mnohé rodiny, obývající většinou nelegalizované bydliště bez adres, stabilního zdroje pitné vody a elektřiny, zde žijí v podmínkách faktické chudoby. **(šp, ip)**

S lidmi jako Radek Horváth lze problém řešit

Drahomír Radek Horváth v Romano hangos 10–11 naprosto jasně vyjadřuje svůj distanc ohledně mačketového útoku provedeného některými Romy v Novém Boru. Domnívám se, že tato jeho reakce měla být zveřejněna ve všech veřejnoprávních médiích včetně tzv. seriózního tisku. Jako člen majority si hluboce vážím jeho apelu. Stalo se však to, čeho se již léta v této xenofobní společnosti obávám. Z mítinku uspořádaného 25. srpna v Rumburku, který pořádala ČSSD, se stala protiromská demonstrace. V této oblasti Šluknovského výběžku narostlo napětí, tamní obyvatelé dokonce žádají premiéra Nečase, aby zasáhl. Ptám se, muselo k tomu dojít? Ano, muselo. V této zemi se neřeší věci tolerancí, kompromisem, konsensem. Řeší se buď polovícatě s heslem „ono to nějak dopadne“, nebo represí. Neexistuje tu dlouhodobá strategie prevence. Říká se „kdo seje vítr, sklízí bouři“. Ano, v této zemi se během posledních více než 20 let sel jen vítr.

Před 10 lety, ještě před vstupem naší země do EU, kritizoval mimo jiné Evropský parlament Českou republiku za vysokou míru korupce

a hospodářské kriminality, neprůhledné přidělování státních dotací, nedobytné úvěry a absenci kontroly nad toky peněz v ekonomice, ne-reformovaný zdravotnický a penzijní systém, za rostoucí deficit státního rozpočtu a nedostatečnou ochranu národnostních menšin. Jak vidíme dnes, nevyřešili jsme ani jeden problém a jak je vidět z práce současné administrativy, nevyřešíme je ani v dohledné budoucnosti. Vždyť co nám má co nějaká EU radit a říkat, že? Jenže tyto neřešené problémy jsou ten vítr, a pokud se něco pozitivního nestane, sklídíme bouři a pak budeme opět říkat, že ne my, ale ti druzí to způsobili.

Před 10 lety, když jsem sháněl práci, mne nedaleko Kadaně stopovala žena. Při zastavení jsem zjistil, že to je Romka. Zeptal jsem se jí na rovinu „*Proč šlapete?*“ Byla upřímná a řekl bych i inteligentní. Myslela si, že jsem podnikatel, ale jasně mi dala najevo, že u mě nechce sex. Chtěla si popovídat. A řekla to jasně. Měla dvě děti, které až v pomocné škole, se dobře učily, a chtěla je dostat do normální školy. Pak přišla ta výtka: „*Musím šlapat, protože chci, aby se do té*

školy dostaly, protože vy dáte starýmu, který všechno prochlastá, 12 000 korun, a ničím to nepodmiňujete. Nic za to nechcete, to je velká chyba, kterou vy gádžové děláte a jednou se vám to vymstí.“ Ještě nějaký čas jsme si vyměňovali v přátelském duchu názory a pak mi „vysekla“ poklonu, že jsem první „gádžo“, se kterým mohla tak otevřeně mluvit.

Často dostávám e-maily, které nejen opovrhují Romy, ale doslova z nich dělají méněcenné, zavrženíhodné etnikum. Že to dostávám někdy od xenofobů, je normální, ale co mě dostane do kolen, je, když to dostanu od známých vzdělaných lidí. Vždycky na chvíli cítím bezradě.

Tento stát dle Masaryka počátkem 19. století vylezl z chalup. Jeho jediným základním kamenem bylo češství. Tedy především jazyk a kultura mýtů. Pro moderní evropský stát je to podle mého názoru málo. Chybí nám nějaká nadnárodní idea.

Tak se stalo, že jsme stát založili ne na národnostní ideji, ale na národnosti. Velice rádi jsme po roce 1945 vyhnali své úhlavní nepřátele –

„české Němce“. Vzápětí poté jsme jejich bývalé území dosídlili různými národnostmi včetně Romů. Dnes cítíme důsledky tohoto „vyhnání“. Ani ti dosídlení zde ještě nezapustili kořeny, je to vykořeněná země – „Kdo neskáče, není Čech.“ A proto bychom své „vyhnání“ choutky chtěli dokončit vyhnáním Romů. Vždyť „*my jsme ti Češi, kteří ostatním národům přinášeli světlo*“. Věřím však, že je přece jen jiná doba a že tento archaický český nacionalismus je anachronismem. Samozřejmě, že ani Romové nejsou svatí, ale přiznejme si konečně, kdo rozkradl tuto zemi, kdo sel vítr, kdo sel zlobu, závist, zášť, strach a svár. No přece my, majorita. Strach je největší hnací sílou tohoto českého národa, který v těch masarykovských chalupách stále vězí. A národ, který má svoji řeč, kulturu a nádhernou muziku, při které člověk dokáže plakat, myslím tím romský národ, není pro mne žádné méněcenné etnikum.

Ještě jednou – pan Drahomír Radek Horváth má moji hlubokou úctu za svůj apel a věřím, že s takovými lidmi lze tzv. romský problém úspěšně řešit. **Bohumil Řeřicha**

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206

fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na září 2011

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Výstavy:

... a jejich stíny tančí dál. Fotografie a koláže Mariny Obradovic.

Marina Obradovic vystudovala fotografii a malbu na Ecole des Beaux-Arts v Paříži. Jako dítě trávila prázdniny u babičky v Jugoslávii, odkud pramení její fascinace Romy a romskou kulturou. Fotografie zde má především funkci portrétní, není tak běžná a banalizovaná jako u nás. Těžko na ni budeme hledat úsměv, zrcadlí se v ní především vážnost, se kterou k ní místní lidé přistupují. • *Výstava potrvá do 25. 9.*

Peskere jakhenca / Svýma očima

Mladá řecká romská fotografie

Fotografická výstava pod záštitou řeckého velvysla-

nectví v Praze nechává nahlédnout do každodenního světa řeckých Romů. Projekt, uskutečněný v letech 1999–2003, si kládł za cíl seznámit mladé Romy s technikou fotografie. Každý kurz trval šest měsíců a zapojilo se do něj 50 mladých lidí. Tito lidé pak mohli volně tvořit; výstupem celého projektu je výstava, která již procestovala několik zemí světa. V samotném konceptu výstavy lze najít různá fotografická témata, od dokumentu přes subjektivní portréty až po zátiší či velmi intimní sdělení chápání vlastního světa. • *9. 9. 2011–15. 1. 2012* •

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1939–2005). Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

7-8

Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech Vás zve na výstavu fotografií Romů

NEVIDITELNÍ

Lukáš Houdek

Vernisáž se uskuteční 8. září 2011 v 17 hodin
Výstava potrvá do 30. října 2011

Na vernisáži vystoupí GIPSY "R"
a ze své tvorby bude číst romská spisovatelka Ilona Ferková
Muzeum je otevřeno denně kromě pondělí 8-12 a 12.30-16 hodin

NEviditelní: Romové ve fotografii Lukáše Houdka

V prostorách malé výstavní síně Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech představí svoji tvorbu poprvé fotograf Lukáš Houdek (*1984). Autor na svých snímcích z let 2005–2011 zachytil etudy z každodenního života Romů v několika lokalitách České republiky, Slovenska, Ukrajiny, Francie, Moldávie, Albánie a Kosova.

Černobílé dokumentární fotografie vznikly zejména v rámci antropologických a sociolingvistických výzkumů, na nichž se Lukáš Houdek ještě jako student romistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy podílel. Pracovníci oddělení historie a společenských věd Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech připravili ve spolupráci s autorem k výstavě tematický doprovodný program pro žáky základních a studenty středních škol.

Výstava NEviditelní bude slavnostně zahájena vernisáží ve čtvrtek 8. září v 17.00 hod. Na vernisáži vystoupí pěvecké duo GIPSY „R“ a ze své tvorby bude číst romská spisovatelka Ilona Ferková.

Veřejnosti bude výstava přístupna tradičně ve dnech úterý–neděle 8⁰⁰–12⁰⁰ a 12³⁰–16⁰⁰ hod. až do 30. října letošního roku.

Zajímá vás, co hýbe světem Romů?

PŘEDPLATTE SI ČASOPIS ROMANO VOĐI NA ROK 2011 A STAŇTE SE NAŠIM PRAVIDELNÝM ČTENÁŘEM

KAŽDÝ MĚSÍC PŘEHLEDNÉ INFORMACE DO VAŠÍ SCHRÁNKY

- ZPRÁVY Z DOMOVA
- ZAHRANIČNÍ UDÁLOSTI
- SPORT
- KULTURA

ROZHOVORY, REPORTÁŽE, PROFILY ZAJÍMAVÝCH OSOBNOSTÍ, RECENZE A MNOHO DALŠÍHO...

CENA VYTISKU JE 20 Kč, PRO PŘEDPLATITELE 18 Kč
PŘEDPLATNÉ SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESU: ROMANOVODI, O. S. ZITNA 46, 110 00 PRAHA 1, TEL./FAX: 257 329 667, NA WWW.ROMANOVODI.CZ, CI PROSTŘEDNICTVÍM E-MAILU: ROMANOVODI@GMAIL.COM

Časopis je svým zaměřením, obsahovou náplní i zpracováním vhodný pro každého, koho zajímá menšinová tematika. Pro toho, kdo pracuje s romskou komunitou, je její součástí nebo by prostě jen rád rozšířil své informace o této minoritě. ...**STAŇTE SE I VY NAŠIM PRAVIDELNÝM ČTENÁŘEM.**

VOĐORI PORADNA PRO NÁCTILETÉ

Máš problém s láskou, ve škole, s kamarádem, s rodinou, se světem, sám se sebou? Nerozumíš si s rodiči, podrazila tě kamarádka, nevíš, jak vyznat lásku, jak se ubrát, neberou tě do party, učitel si na tebe zasedl, vlníš, co dělat po škole? Naše psycholožka Ti okamžitě, anonymně a bezplatně odpoví na jakýkoliv dotaz v naší on-line poradně. Svěř svůj problém do elektronického formuláře na webu www.romanovodori.cz a naše psycholožka Ti obratem odpoví.

Romano vođori je dvoumšičník pro děti a náctileté:
- o všem, čím se lidé liší
- pro dětičky, kteří respektují a vítají rozdíly mezi lidmi

Jelto redakci tušíš: děti, žáci, odborníci - Češi, Romové, Vietnamci, Mongolové, Ukrajinci a další.
Chceš i Ty být redaktorem Romano Vođori? Napiš nám na romano_vodori@gmail.com

K dostání ve vybraných základních školách a na internetu.

www.romanovodori.cz

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:

Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154. Šéfredaktor: Pavel Pečinka, tel.: 728 916 007, e-mail: pecinkapavel@seznam.cz. Redakce: Karel Holomek, Gejza Horváth. Sazba: Radim Šašínska. Externí spolupráce: Kateřina Danyiová, Praha; Jakub Krčík, Praha. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Jan Horváth – obč. sdružení Studénka; Jiřina Somsiová – předsedkyně obč. sdružení, Olomouc; Jana Horváthová – ředitelka Muzea romské kultury, Brno; Jiřina Šiklová, socioložka, Vlado Oláh, Praha; Kumar Vishwanathan, Ostrava; Hynek Zíma, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhango@volny.cz. IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Komerční banka Brno-město, číslo účtu: 27-488570217/0100. Tiskne: Grafex, spol. s r.o., Kolonie 304, 679 04 Adamov. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.